

S2020/02826/FS

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.fs@regeringskansliet.se

Remissvar delbetänkandet Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23)

Apoteket AB ("Apoteket") har beretts möjlighet att lämna synpunkter med anledning av rubricerade remiss och får framföra följande:

Apoteket har historiskt haft ett relativt stort ansvar för läkemedelsberedskapen i Sverige. Under lång tid fanns en Försvarsenhet organiserad i dåvarande Apoteksbolagets lednings- och stabsorganisation.

Ansvar har omfattat såväl förberedelser för företagets egen verksamhet och därmed läkemedelsdistribution i kris/krig som att förbereda centrala förvaltningsmyndigheters räkning utföra försvarsförberedelser av olika slag inom läkemedelsområdet. Enligt dåvarande modell övergick, i händelse av kris, Apoteksbolagets ansvar till att omfatta hela distributionskedjan via fabrikantlager, partihandelslager och naturligtvis apoteken. Uppdragen styrdes med regelverk och anvisningar från olika myndigheter.

Bolaget svarade för inköp, lagerhållning, förrådshållning och omsättning och medverkade i beredskapsplanläggning, läkemedelsinformation, statistik och läkemedelsrådgivning samt försörjning av försvarsmaktens förbandssjukvård i fredstid.

Bolaget svarade för s.k. Lagercentraler med fullsortimentslager spridda i landet varav ett antal av dessa i händelse av kris/beredskap skulle ta över partihandlarnas läkemedel. Partihandlarna bidrog med resurser för drift. Bolaget svarade också för försvarsmaktens läkemedelscentraler och förvaltning av läkemedel i s.k. milosjukvårdsförråd.

Apotekets erfarenheter från åren med en aktiv beredskap för läkemedel pekar tydligt på nödvändigheten av samverkan mellan myndigheter, företag och organisationer som företräder t ex läkemedelsindustrin, regioner och kommuner samt försvarsmakten och andra delar av totalförsvaret.

Samverkan är helt nödvändig avseende t ex tillgångsprognoser och status, behovsprognoser, styrning av läkemedelsflöden, omfördelning av resurser, transporter, säkerhetskydd, lagercentraler, hantering av bristsituationer, information till vården och allmänheten om läkemedel och beslutsunderlag för centrala beslut (myndigheter och regeringen m fl.).

Samverkan och samordning ger större möjligheter att åstadkomma bästa möjliga utnyttjande av resurser i olika scenarios och i normalläget. Det ger också förutsättningar för att förebygga olika tänkbara lägen i god tid.

Apoteket delar utredningens uppfattning att det finns brister i hur olika instanser efterlevt redan sedan tidigare fastställda krav på beredskap. Det är Apotekets uppfattning att efterlevnad och förmåga enligt regelverk och planer måste säkerställas från centralt håll genom regelbunden uppföljning. När krisen väl är ett faktum finns risk att det är för sent att åstadkomma en kostnadseffektiv lösning och brister i framförhållningen ger negativa effekter i förmågan att leverera.

Apoteket föreslår att utredningen närmare ser över hur en balans mellan regelverksstyrd beredskap och samverkan mellan berörda parter kan uppnås. Regelverksstyrning är nödvändig men

förutsättningarna ökar att lyckas om det finns ett uttalat samförstånd mellan olika instanser som var och en utgör en pusselbit i en fungerande läkemedelsberedskap eller beredskap överhuvudtaget.

Utredningen bör också närmare se över hur beredskapen kan organiseras så att man åstadkommer en tydlig struktur för ledning, styrning och samverkan centralt, lokalt och regionalt.

Apoteket ansluter till Sveriges Apoteksförnings remissvar och poängterar särskilt att det är av vikt att läkemedelsdistributionskedjan beskrivs komplett. Utredningen bör också utveckla beskrivningarna av sjukvårdens läkemedelsförsörjning närmare.

Sammanfattningsvis konstaterar Apoteket;

En förbättrad läkemedelsberedskap behöver ta höjd för flera olika scenarios alltifrån störningar i läkemedelsleveranser nationellt / internationellt i fredstid – kritiska restsituationer, pandemier, naturkatastrofer, gråzonsläge, stora olyckor med masskadescenarios till lägen med högsta beredskap och krig. Utöver kapacitetsfrågorna i olika scenarios behöver också skyddsaspekter och möjligheter till omfördelning/undanförsl tas med i det fortsatta arbetet i utredningen samt alternativa transportlösningar från lager till apotek. Totalförsvarsaspekter är därvid viktiga.

Samverkan mellan alla aktörer i läkemedelskedjan är nödvändigt för att kunna ha en gemensam lägesbild, behovs- och tillgångsprognosticera, följa upp och rapportera inför och under olika omständigheter. Historiskt fanns en väl utvecklad samordning i läkemedelsberedskapsfrågor som samlade myndigheter, läkemedelstillverkarna, grossisterna och apoteken samt försvarsmakten m fl.. En myndighet bör ges huvudansvar för samhällets försörjningsberedskap där läkemedel är ett av flera ansvarsområden. Läkemedelsberedskapen bör ledas av sektorsansvariga myndigheter i samverkan med berörda centrala aktörer i flödet.

Den 10 augusti 2020

Patrik Olsson

Erik Thorsell

Bolagsjurist

Kvalitetschef